

Årsrapport Nidaros bispedømme 2018

Nidaros bispedømmeråd - Nidaros biskop - Preses
Nidarosen bæspatjelfteraeie - Nidarosen bæspa - Preses

1 Leders beretning.....	3
2 Introduksjon til Nidaros bispedømme (og hovedtall)	4
2.1 Biskop og bispedømmeråd	4
2.2 Sokn og prostier.....	4
2.3 Saemien Åålmege	4
2.4 Formål og samfunnsoppdrag.....	4
2.5 Nøkkeltall.....	5
3 Årets aktiviteter og resultater	6
3.1 Medlemsutvikling	7
3.2 Gudstjenestelivet.....	7
3.3 Samisk gudstjeneste- og kirkeliv	8
3.4 Kirkelige handlinger	9
3.5 Trosopplæring og samarbeid skole-kirke	10
3.6 Misjons- og samfunnsengasjement.....	12
3.7 Pilegrimsarbeidet	13
3.8 Kultur og kommunikasjon	13
3.9 Rekruttere og beholde	14
3.10 Biskopens virksomhet.....	16
4. Styring og kontroll	16
4.1 HMS og arbeidsmiljø	16
4.2 Ligestilling	17
4.3 Ekstratjenester (gudstjeneste, gravferd, vigsel).....	18
4.4 Pensjonister (lønn, årsverk).....	18
4.5 Aldersfordeling	18
4.6 Antall vigslinger	18
4.7 Antall frivillige medarbeidere	18
4.8 Vurdering av mislighetsrisiko	18
5 Vurdering av fremtidsutsikter	19
5.1 Oppslutning	19
5.2 Utvikling.....	20
5.3 Rekruttering.....	20
5.4 Økonomi	21
6. Årsregnskap	21
6.1 Ledelseskomentar årsregnskapet 2018	21
6.2 Budsjettgruppe 1A.....	22
6.3 Budsjettgruppe 1B og andre tilskudd.....	23
6.4 Særskilt om Ovf-tilskuddet	23
6.5 Risikovurdering økonomi.....	23
6.6 Sluttord.....	24

1 Leders beretning

For å realisere Den norske kirkes visjon «*mer himmel på jorda*» har Nidaros bispedømmeråd, Nidaros biskop og preses fokus på kjerneoppgavene: gudstjenester, dåp, gravferder, trosopplæring, diakoni og annen byggende virksomhet i menighetene.

Vi tar kirkens samfunnsoppdrag på alvor og vil være en konstruktiv samarbeidspartner. Vi samarbeider tett med Trøndelag fylke, kommuner, offentlige institusjoner og private aktører. For 2018 er det naturlig å nevne Nasjonaljubileet 2030, Stiklestad Nasjonale Kultursenter, Olavsfestdagene, Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider, Falstadsenteret og Litteraturhuset i Trondheim. I tillegg kommer kontakten med lokale myndigheter ved biskopens visitaser.

Vi arbeider kontinuerlig for å sikre prestatetjeneste i hele bispedømmet. Trofaste, engasjerte og dyktige medarbeidere legger ned en stor innsats og sikrer et forsvarlig tilbud i alle lokalsamfunn. Men rekrutteringssituasjonen er utfordrende, og krever konkrete tiltak og virkemidler. Effektivisering av økonomi-, lønn- og arkivfunksjon i bispedømme-administrasjonene har tatt tid og oppmerksomhet. Denne prosessen vil bli fullført i 2019.

Bispedømmets **+1**-strategi, med verktøy-verdiene **Vennlig, Viktig, Modig** og **Dyktig**, skal bidra til fokus og entusiasme. Å snu en negativ trend er vanskelig. Vi har en vei å gå før **+1** er en realitet. Men vi ser gode gode tegn som vi ønsker å bygge videre på:

Medlemstallet synker i mindre grad enn før

Gudstjenesteoppslutningen øker noe (2%)

Konfirmanttallet er stabilt

80% av medlemmenes barn blir døpt (-1%)

72 sokn (av 128) har hatt gudstjenester med samiske innslag

I 2018 var det mye oppmerksomhet på verdier og retningsvalg. Både nasjonale og internasjonale begivenheter bidro til dette. Grunnleggende spørsmål knyttet til menneskeverd og vår fremtid på kloden, ble satt på dagsorden. Dette førte til viktige samtaler og refleksjon i det offentlige rom.

I Nidaros har vi sett stor interesse for Olavsfestdagene, Olsokseminaret på Stiklestad, biskopens samtaler på Litteraturhuset og ulike arrangementer i lokalmenighetene. Slik bekrefter kirken at den er relevant for mennesker i dag. Igjen utfordres vi til å være **Vennlig, Viktig, Modig** og **Dyktig**.

Kontakten og relasjonen til unge og tilbud om gode og attraktive fellesskap for unge voksne og barnefamilier er en stadig utfordring. Her er vi på leting etter de gode grepene og de modige beslutningene slik at vi i dag bygger morgendagens folkekirke.

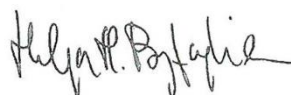
Det er stor grunn til å takke alle frivillige medarbeidere, folkevalgte og ansatte for innsats, engasjement og hjertevarme. En særskilt takk til de som nå er inne i sitt siste år i denne valgperioden. Vi håper mange har kjent på gleden av å stå i tjenestefellesskapet.

Agnes Sofie Gjeset
Bispedømmerådets leder

Herborg Oline Finnset
Biskop i Nidaros

Helga Haugland Byfluglien
Preses

2 Introduksjon til Nidaros bispedømme (og hovedtall)

Nidaros bispedømme fra ca 1030 er, sammen med Bjørgvin, Norges eldste bispedømme. I perioden 1153 – 1537 var Nidaros dessuten erkebispesete.

2.1 Biskop og bispedømmeråd

Nidaros bispedømme ledes av bispedømmerådet og av to biskoper. Preses Helga Haugland Byfuglien er biskop, leder prestatjenesten og har tilsynsmyndighet i Nidaros domprosti. Nidaros biskop Herborg Finnset leder prestatjenesten og har tilsynsmyndighet i bispedømmets øvrige åtte prostier. Stiftsdirektør Steinar Skomedal er daglig leder for bispedømmerådets virksomhet. Ved bispedømmekontoret er det 19 personer i 16,1 årsverk (biskop og preses inkludert), en stilling er vakant pr. 31.12.2018 pga permisjon.

2.2 Sokn og prostier

Nidaros er inndelt i ni prostier fra 1.1.2019, hvorav to prostier har felles ledelse som en forsøksordning frem til utgangen av 2020. Prostiene ledes av prosten. Prestene er tilsatt i prostiene med prosten som nærmeste leder og med ulike sokn som særskilte tjenestesteder. Ved utgangen av 2018 var det ansatt totalt 103 prester, inkludert 4 spesialprester, og åtte proster.

Det er 128 sokn i Nidaros ved utgangen av 2018. I kommuner med flere enn ett sokn er det etablert kirkelig fellesråd og pr. 31.12.2018 var det 42 fellesråd innenfor bispedømmets grenser.

2.3 Saemien Åålmege

I tillegg til de geografiske sokn i Nidaros bispedømme, er Saemien Åålmege (samisk menighet i sørsamisk område) organisert som en katedralmenighet. Den dekker deler av Sør-Hålogaland og deler av Hamar bispedømme, foruten Nidaros. Medlemmene i SÅ er også medlemmer i sine geografiske lokalmenigheter.

2.4 Formål og samfunnsoppdrag

På bakgrunn av Grunnlovens bestemmelser i § 16 om Den norske kirke og Departementets tildelingsbrev, kan overordnet mål formuleres slik:

- *Være landsdekkende og lokalt forankret folkekirke*
- *Ha en oppslutning som bekrefter dens karakter som folkekirke*
- *Formidle trosopplæring til alle barn*
- *Være organisert i samsvar med demokratiske prinsipper og verdier*

I samsvar med overstående har Kirkemøtet formulert en visjonssetning; *Mer himmel på jorda*. For biskop og bispedømmeråd er det naturlig å fremheve formålet for prestatjenesten særskilt:

«Alle lokalsamfunn og medlemmer skal bli betjent med gudstjenester, kirkelige handlinger, dåps- og konfirmantopplæring, sjelesorg og sykebesøk – i tillegg til forkynnende og menighetsbyggende arbeid.»

Nidaros bispedømme ser sitt formål som en del av et samfunnsoppdrag hvor kirken skal ta vare på kulturarven og formidle et håpsbudskap til mennesker i dag.

2.5 Nøkkeltall

Folkemengde og medlemmer:

	Folkemengde		Medlemmer			Andel medl. i %	
	2016	2017	2016	2017	2018	2016	2017
Nidaros bispedømme	453389	458744	347295	346291	345370	77	75
Nidaros domprosti	32396		19586	19899	20031	60	
Strinda prosti	72531		50520	50352	50335	70	
Heimdal og Byåsen prosti	91013		64610	64237	64012	71	
Trondheimsprostiene	195940	199595	134716	134488	134378	69	67
Fosen prosti	25348	25502	21890	21700	21577	86	85
Orkdal prosti	40304	40511	32854	32818	32895	82	81
Gauldal prosti	39639	39851	32916	32706	32616	83	82
Stjørdal prosti	44799	45318	36091	36151	35864	81	80
Sør-Innherad prosti	37250	37674	30510	30513	30410	82	81
Nord-Innherad prosti	34945	35033	29357	29074	28887	84	83
Namdal prosti	35164	35260	28961	28841	28743	82	82

Volumtall for bispedømmet:

	2014	2015	2016	2017	2018
Antall døpte	3628	3442	3316	3035	2887
Antall konfirmerte	3945	3961	3726	3549	3499
Antall kirkelige vigsler	711	733	746	663	652
Antall kirkelige gravferder	3206	3207	3194	3259	3158
Antall gudstjenester totalt	5777	5819	5802	5762	5666
Samlet antall gudstjenestedeltakere	502545	501513	491971	469053	468247

Nøkkeltall fra årsregnskapet:

	2015	2016	2017	2018
Antall årsverk	125,9	122,7	127,1	132,3
- herav i prestatjeneste	110,6	107,8	111,8	115,5
Samlet tildeling post 01	107.471.000	112.686.000	126.815.000	118 558 000
Utnyttelsesgrad post 01	100,4%	98,7%	98,4%	97,4 %
Driftsutgifter	107.856.410	111.200.771	124.847.000	115 451 000
Lønnsandel av driftsutgifter	85,9%	86,5%	90,4%	89,3 %
Andel lønn brukt i prestatjenesten	74,4%	76,0%	79,1%	79,7 %
Lønnsutgifter pr årsverk	735.667	783.959	887.781	779 500

Utmeldinger og innmeldinger i Nidaros bispedømme – prostivis:

Utmeldinger	2015	2016	2017	2018
Nidaros bispedømme	1281	3780	1402	1117
Nidaros domprosti	216	634	165	185
Strinda prosti	245	749	282	217
Heimdal og B prosti	258	852	279	218
Fosen prosti	58	133	53	48
Orkdal prosti	75	233	72	69
Gauldal prosti	95	207	96	69
Stjørdal prosti	124	284	144	101
Sør-Innherad prosti	67	227	101	77
Nord-Innherad prosti	55	241	114	70
Namdal prosti	88	220	96	63

Innmeldinger	2015	2016	2017	2018
Nidaros bispedømme	218	269	201	171
Nidaros domprosti	14	20	20	22
Strinda prosti	23	36	23	30
Heimdal og B prosti	24	47	35	32
Fosen prosti	18	20	12	11
Orkdal prosti	15	23	24	16
Gauldal prosti	15	22	15	12
Stjørdal prosti	14	21	19	17
Sør-Innherad prosti	12	27	15	11
Nord-Innherad prosti	46	17	23	11
Namdal prosti	37	36	15	9

3 Årets aktiviteter og resultater

2018 har vært et aktivt år i Nidaros bispedømme. Vi har en ambisjon om å være en bredt anlagt kirke i Trøndelag, der evangelieforkynnelsen og samfunnsansvaret går hånd i hånd.

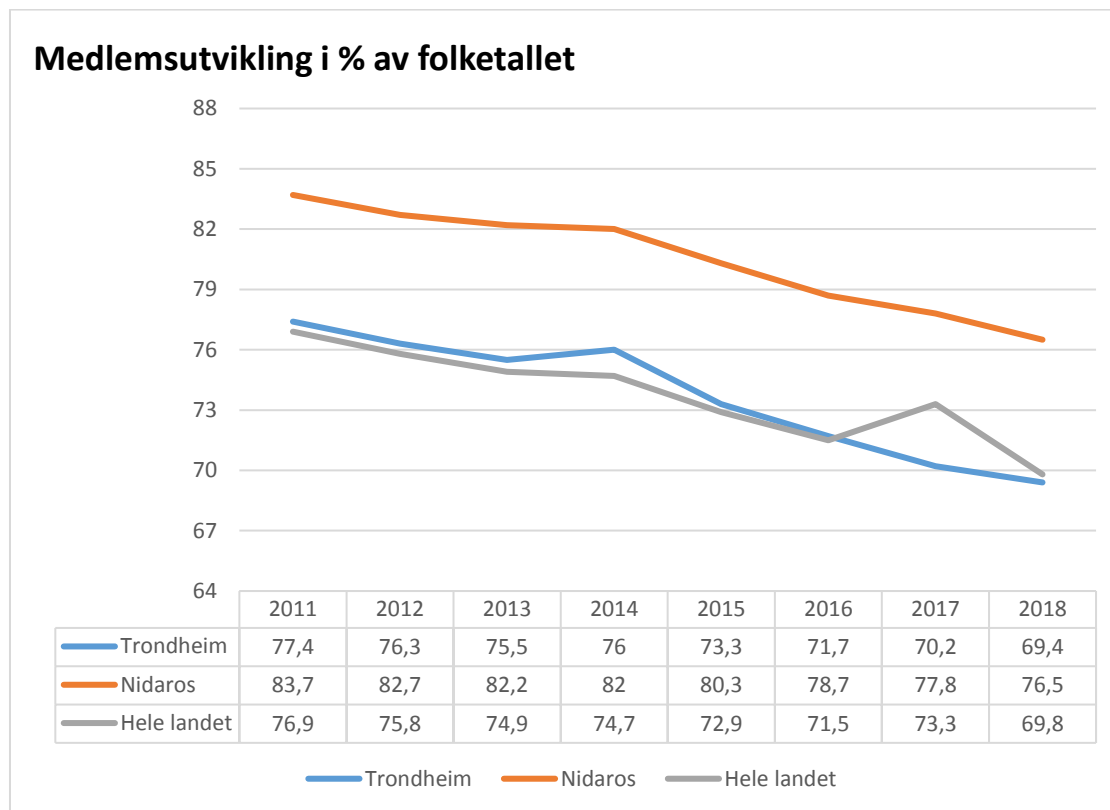
Vi er glad for å presentere en svak økning i gudstjenesteoppslutningen i Nidaros, samtidig er vi på et lavere nivå enn for noen år siden. Oppslutningen om dåp, vigsel og gravferd er nedadgående, og «konkurransen» fra andre aktører er tydeligere enn tidligere. Samtidig gjør endringer i folkeregisterloven at vi er nødt til å være mer proaktiv i profilering av og invitasjon til dåp. Flere menigheter er i gang med offensive tiltak for å møte denne utfordringen, og bispedømmets administrasjon understøtter dette arbeidet.

Årsrapporten for 2018 i Nidaros viser et engasjert barne- og ungdomsarbeid med økende antall trosopplæringstimer, et bredspektret misjons- og samfunnsengasjement og en tydelig kommunikasjonsstrategi.

Vi jobber intenst med å bedre rekrutteringen til kirkelige stilinger. I tillegg til eget arbeid, har vi arbeidet tett sammen med Nord Universitet med tanke på å etablere et kirkefaglig studietilbud på Levanger.

3.1 Medlemsutvikling

Det er 921 færre medlemmer av Den norske kirke i Nidaros ved utgangen av 2018 i forhold til året før. I dette tallet ligger en netto utmelding på 946 medlemmer, ned fra 1201 i 2017. I forhold til anslåtte befolkningstall for 31.12.2018 (SSB), ligger andelen medlemmer i Nidaros på 76,5 %, en nedgang på 1,3 prosentpoeng.

3.2 Gudstjenestelivet

	Gudstj. på søn- og helligdager	Prosent endring fra 2017	Deltakere	Prosent endring fra 2017	Gj. snitt antall deltakere	Endring fra 2017
Nidaros	3945	0 %	353672	2 %	90	1,97
Dnk	45506	0 %	4120533	-2 %	91	1,64

På slutten av 2018 ble det et politisk ordskifte i Trondheim om budsjett og bevilgning til Den norske kirke. Spesielt ett parti la som premiss for debatten at svært få benyttet gudstjenesten. Med det som bakteppe, er det gledelig å registrere en *økning* i gudstjenestedeltagelsen på søn- og helligdager i Nidaros på 2 %.

Økningen er tydeligst i Strinda og i Heimdal/Byåsen. Her er det gjort et grundig og systematisk utviklingsarbeid, som innebærer bl.a arbeid med liturgi, variasjon i gudstjenesteuttrykk og ungdomsgudstjenester med ulike musikalske uttrykk. 400 ungdommer deltok på Rockegudstjeneste i Kolstad kirke, 26. oktober 2018.

Flere sokn og prosti har i 2018 gjennomført et konkret arbeid for å oppslutningen. Steinkjer og Egge er et eksempel, her har menighetene gjennomført prosjektet «Menighetsutvikling i folkekirken»).

Gjennom lokale spørreundersøkelser og systematisk arbeid har de satt fokus på lokale strategiske valg.

Nidaros har hatt som ambisjon å holde oppslutningen om gudstjenestelivet totalt på over 500 000 deltakere. I 2018 var det totale antallet gudstjenestedeltagere på 468 247. Det er 0,1 % økning fra 2017.

Utvikling gudstjenestedeltagelse på søn- og helligdager

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antall	4283	4303	4295	4206	4028	3969	3953	3945
Deltakere	402867	397479	389470	386586	372807	362466	346887	353672
Gjennomsnitt	94	92	91	92	93	91	88	90

Utvikling gudstjenestedeltagelse andre dager

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antall	1859	1846	1724	1571	1791	1833	1809	1721
Deltakere	134081	126944	114657	115959	128706	129505	122166	114575
Gjennomsnitt	72	69	67	74	72	71	67	67

Utvikling i totalt antall gudstjenester og deltakere

	Totalt antall gudstj.	Prosent endr. f 2017	Totalt antall deltakere	Prosent endr. f 2017	Gj. snitt ant. delt.	Endring fra 2017
Nidaros	5666	-1,50 %	468247	0,10 %	82,6	1,30
Dnk	60638	-0,60 %	5363738	-1,70 %	88,5	-1,00

Selv om det er gledelig å registrere en økning i andelen gudstjenestedeltagere, viser tabellene over at gudstjenestelivet i Nidaros er under press. I løpet av de siste fem årene har den totale oppslutningen om gudstjenestetilbudet i Nidaros sunket med nesten 50 000 deltakere.

3.3 Samisk gudstjeneste- og kirkeliv

Bispedømme	Antall sokn som har hatt gudstjenester med samisk innslag	Antall gudstjenester er med samisk innslag	Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstj.	Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i lokal trosoppl.pl.	Antall sokn
Nidaros 2016	44	581	33	14	129
Nidaros 2017	53	1089	65	26	128
Nidaros 2018	72	1485	65	26	128
Nord Hålogaland 2018	44	1257	48	25	62
Sør- Hålogaland 2018	38	535	6	9	86

Sammenlignet med 2017 er det stadig flere som arrangerer gudstjenester med samisk innslag. Og så har tallene for samisk språk i gudstjeneste og trosopplæring flatet ut.

Sør-samisk kirkeliv er Nidaros bispedømmes ansvar, også i 2018 har Nidaros biskop understreket dette ved flere anledninger. Saemien Åålmege – Samisk menighet i sør-samisk område – er med på å arrangere flere gudstjenester med samisk innhold i løpet av året. Menigheten forsøker å være til

stede der sør-samer samles, som f.eks under Raasten rastah på Røros i september 2018, og arrangerer også samlinger og leirer for besteforeldre og barnebarn (Aahketjh jih aijetjh), konfirmanter, ungdommer og familier.

Etter at Røros kommune fra 1. juli 2018 ble innlemmet i forvaltningsområdet for den samiske språkloven, ligger tre av fire sørsamiske kommuner i Nidaros.

Saemien Åålmege er betjent av 100% prest, 100% diakonimedarbeider, 70% trosopplæringsmedarbeider og 50% daglig leder. Særlig stillingen til daglig leder synes knapp. Det brukes mye tid på å søke midler (f.eks fra Sametinget og Trøndelag fylkeskommune) og nå i 2019, men delvis også i 2018, går det med mye ekstra tid til organisering i forhold til kirkevalget.

Den nye sørsamiske tekstboka, Åarjelsaemien bijpelteksth, ble lansert på Saemien Åålmege's familiesamling, foran det samiske alteret i Nidarosdomen lørdag 24. november 2018. Boka er gitt ut av Bibelselskapet i samarbeid med det svenske bibelselskapet. Boka inneholder alle lesetekstene som brukes i Svenska kyrkan og Den norske kirke. Bierna Bientie har hatt en sentral rolle i oversettelsesarbeidet, og fortsetter nå med mål om å få enda flere deler av Bibelen oversatt til sørsamisk.

3.4 Kirkelige handlinger

Antall **dåp** har gått ned fra 2017 til 2018 med 219. Men *dåpsandelen* (prosent blant ettåringer (medlemmer og tilhørige)) er redusert med bare 0,4 %. Det er en tydelig trend at dåpsandelen blir lavere, desto mer sentralt og urbant området er. Dåpsandelen i prostiene utenom Trondheim lå i 2018 på mellom 83% og 87 % (Namdal er høyest). Til sammenligning har Trondheims-prostiene en samlet andel på 72 %, og Nidaros domprosti er nede i 61,8 %.

2018 innebar en ny utfordring når det gjelder profilering og invitasjon til dåp, i og med at ordningen med fødselsmeldinger fra folkeregisteret opphørte. Dette byr en ny utfordring, og vi er nødt til å være mer proaktiv. I hele bispedømmet har dette blitt et tydelig fokus. Et godt eksempel er den offensive satsingen i Trondheim, hvor prosti og fellesråd har gått sammen om en kontinuerlig og målrettet annonsekampanje i Adresseavisen og produksjon av reklamefilm for Trondheim kino.

Tallene for **konfirmasjon** i Nidaros viser også en svak nedgang. Andelen konfirmerte av døpte 15-åringer i 2018 var på 85%. Det er et relativt høyt tall i forhold til øvrige bispedømmer. Men det forsterker den nedadgående trenden i Nidaros. I løpet av de siste fire årene, har andelen gått ned med 3 prosentpoeng.

Antall **kirkelige gravferder** holder seg stabilt i store deler av bispedømmet, men det er en markert forskjell mellom Trondheim og de øvrige prostier/kommuner. I Trondheim har andelen kirkelige gravferder sunket fra 81% i 2015 til 78% i 2017 og foreløpige tall kan tyde på en ytterligere nedgang i 2018. Offisielle tall på døde i 2018 mangler, slik at det ikke er mulig å fastslå andelen. I øvrige prostier og kommuner ligger andelen kirkelige gravferder på 98-97% av antall døde.

At andelen kirkelige gravferder i Trondheim synker, skyldes nok en kombinasjon av synkende medlemstall, en større etnisk, kulturell og religiøs variasjon og at tilbudet om såkalt «personlig seremoni» utenfor tro- og livssynssamfunnenes regi, er gjort lettere og mer tilgjengelig. I Trondheim er det etablert et privat, livssynsåpent seremonirom og et nytt er under utbygging.

«Tilbud om noe som skal være unikt for akkurat den som er død, og ikke minst for dem som står rundt, kan synes å være forlokkende, og antakelig kommunisert som noe bare denne typen seremoni kan tilby. Fra kirken må vi møte dette ved å holde fram viktigheten av gode gravferder der en kan bruke valgmulighetene i Den norske kirkes gravferdsliturgi for å

tilpasse og gjøre gravferden så personlig som mulig. Det er viktig at prestene også har trygghet i å forvalte dette», skriver domprosten i Nidaros i sin årsrapport.

Utvikling i prosentvis antall kirkelige gravferder:

Kirkelig gravferd i %				
	2015	2016	2017	2018
Trondheimsprostiene	81	79	78	78
Øvrige prostier	98	98	97	96
Nidaros	92	91	90	89

Endringen i antall **kirkelige vigslar** fra 2017 til 2018 er svakt nedadgående. (- 1,66 %). Men det forsterker trenden med at det er færre som gifter seg og at mange velger vielse andre steder enn i kirken.

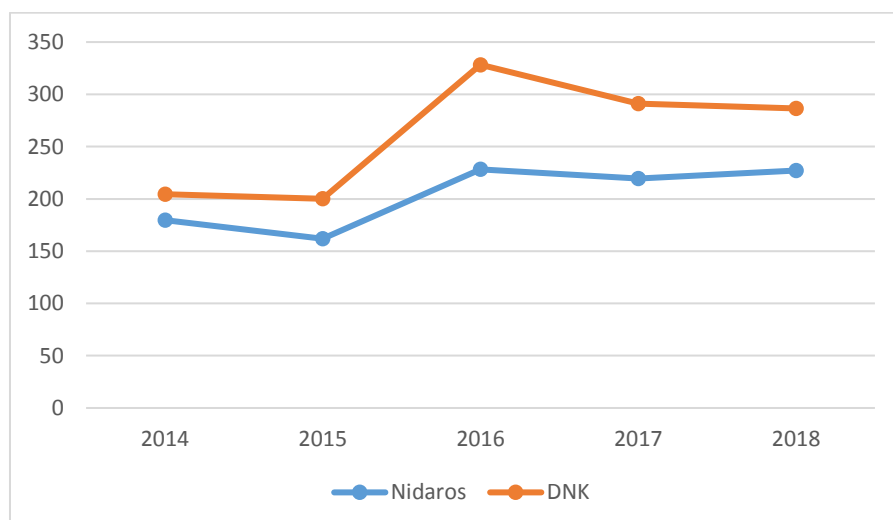
1. januar 2018 ble de borgerlige vigslene flyttet fra sorenskriverne til ordførerne. Selv om den praktiske forskjellen for brudeparet ikke er så stor, så førte det til stor oppmerksomhet om dette alternativet. I flere kirker i bispedømmet (f.eks Stiklestad, Hegvik, Røros og Lademoen) har det vært tilbudt drop-in-vigsel for å senke terskelen for kirkelig vigsel. I Trondheim har også Kirkelig Fellesråd opphevet betaling for leie og personell ved utensokns vielser. Det gjenstår å se de tydelige resultatene av disse tiltakene, men det er et uttrykk for en offensiv holdning for å øke og ytterligere profilere den kirkelige vigselen.

3.5 Trosopplæring og samarbeid skole-kirke

Mens timetallene for både planlagt og gjennomført trosopplæring på landsbasis går noe ned, registrer vi en liten økning i Nidaros. Dette tar vi som et uttrykk for at det i Nidaros er gjort et godt arbeid, der trosopplæringstiltak er bygget opp sakte men sikkert, stein for stein.

«Oppslutningen om de ulike trosopplæringstiltakene viser store forskjeller menighetene i mellom. Langt på vei avspeiler dette forskjellen mellom by og land.», skriver prosten i Stjørdal. Vi har menigheter som når bredt, systematisk arbeid og kontinuitet med lokalkjente ansatte virker å være suksessfaktorer.

Gjennomsnittlig antall gjennomførte timer trosopplæring i menighetene:

Flere menigheter har kun deltidsansatte trosopplærere, dette er sårbart på mange vis. Prosten i Gauldal slår fast at «*det å rekruttere til små deltidsstillinger har vist seg å være vanskelig*», og han påpeker at trosopplæringsreformen er sårbar i små kommuner. En sykemelding, uten vikar, fører til utsettelse og avlysning av tiltak. Prosten i Sør-Innherad konkluderer likevel med at at «*...gjennom dette arbeidet når vi fram til mange som ellers ikke er aktive i menighetene*».

Det kan se ut som om det er lettere å nå småbarnsfamiliene fremfor barn i barneskolealder. Nidaros bispedømme ligger over landsgjennomsnittet når det gjelder å nå 4- og 6-åringer, men under når det gjelder Tårnagent (8 år) og Lys Våken (11 år). Prosten i Strinda, Byåsen og Heimdal skriver at «*flere medarbeidere opplever at responsen blant førskolebarn (og deres foreldre) er stabil....*» mens «*...arbeidet blant 6-13-åringer er blitt vanskeligere*».

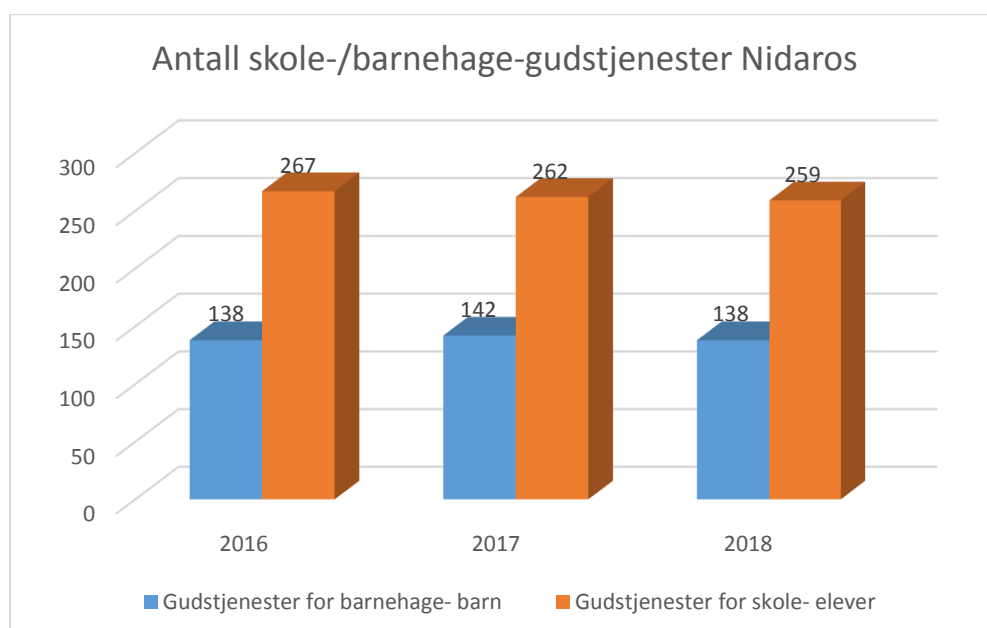
17. oktober fikk vi et konkret bevis på at det drives innovativt og godt trosopplæringsarbeid i Nidaros. Denne dagen ble den nasjonale trosopplæringsprisen utdelt til Lademoen menighet. Den lokale småbarnsgudstjenesten «Kirkeskipet» hadde vakt så stor begeistring at ildsjelene fra Lademoen kunne ta imot årets pris.

Utvikling av oppslutning om trosopplæringstiltakene (prosentvis) i Nidaros:

År	4 år		6 år		Tårnagent		LysVåken		Etter konf.	
	Nid	Dnk	Nid	Dnk	Nid	Dnk	Nid	Dnk	Nid	Dnk
2018	45	42,5	33	28,7	21	24	19	21,1	8	13,1
2017	46	44	32	28	23	25	22	22	10	12
2016	51	48	32	30	23	26	16	23	7	13
2015	51	50	25	29	20	27	24	26	9	15

Prostene i Nidaros rapporterer om godt samarbeid med de lokale skoler og barnehager. Antall skolegudstjenester er redusert med tre fra i fjor (259 mot 262), mens det var fire færre barnehagegudstjenester i 2018 enn i 2017 (138 mot 142). Det er noen skoler som ikke ønsker gudstjenester, med ulike begrunnelser, men de fleste har tilbudet.

Vi har et tydelig fokus på forholdet skole-kirke i Nidaros. Relasjonen handler om gjensidig tillit og tilgjengelighet. Det lønner seg å ha en god relasjon gjennom hele året, gjerne med en skriftlig samarbeidsavtale.

3.6 Misjons- og samfunnsengasjement

Også i 2018 har det vært viktig for Den norske kirke i Nidaros å ha blikket vendt utover. 86 av bispedømmets sokn har en plan for **diakoni** i 2018. Dette er en økning fra 2017, selv om dette ikke vært et hovedfokus i året som har gått, all den tid man venter på en fornyet «Plan for diakoni i Den norske kirke».

I 2018 var det 35 diakoner/diakoniarbeidere i Nidaros.

Sokn med lokal diakoniplan:

	2016	2017	2018
Nidaros	83	81	86

Antall sokn med diakonal betjening:

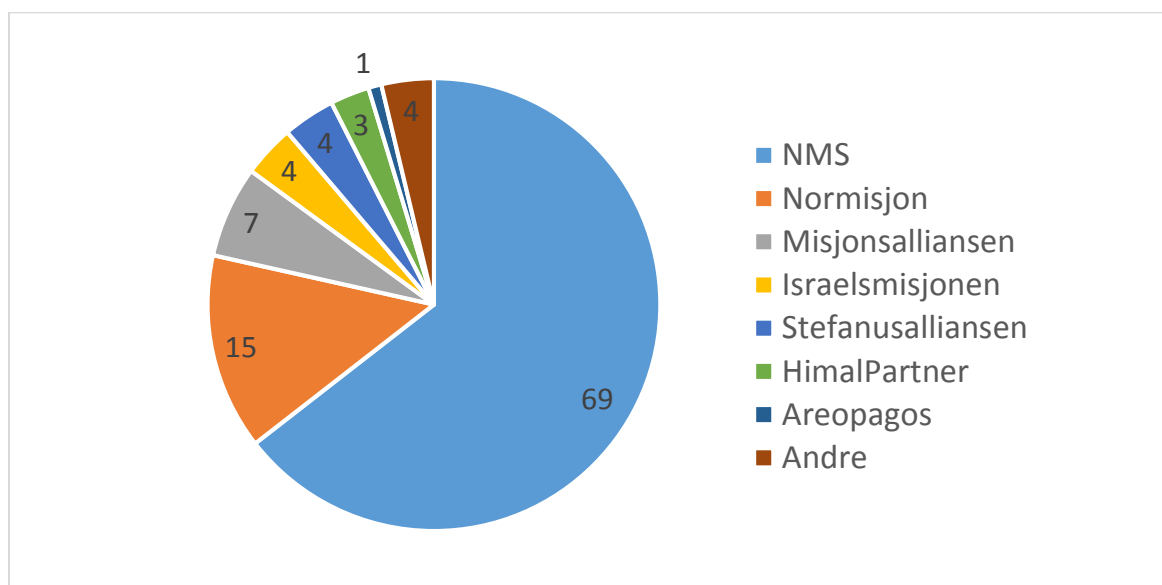
	2016	2017	2018
Nidaros	66	67	67

Grønn kirke/Miljøledelse i kirken har hatt et tydelig fokus i Nidaros i 2019. I forbindelse med at Kirkerådet presenterte verktøy for miljøledelse i kirken, har vi møtt proster og kirkeverger for å informere og motivere til arbeid med grønne menigheter/grønne fellesråd.

	Totalt antall menigheter 2018	Grønne menigheter i 2011		Grønne menigheter i 2018		Nye grønne Menigheter 2011-2018
		Antall	%	Antall	%	
Nidaros	128	8	5,9	27	21,1	19
Totalt	1214	212	16,5	382	31,9	170

99 av menighetene i Nidaros (77 %) har avtaler om **misjon**. 95 av disse gir til en av organisasjonene i «Samarbeid menighet og misjon» (SMM). Det har vært arbeidet aktivt fra organisasjonenes side for å fornye og endre menighetsavtalene, om lag 15 endringer har skjedd i 2018.

Misjonsavtaler i Nidaros, fordelt på organisasjonene:

Kirkelig dialogsenters i Trondheim ble etablert i 2018, med Nidaros bispedømmeråd, Kirkelig fellesråd i Trondheim og Stiftelsen Areopagos som eiere. Dette er et viktig tiltak for tros- og livssynsdialog, og Trondheim kommune gir støtte til driften av senteret. I tillegg har vi videreført «Forum for muslimsk-kristen dialog» i Trondheim, med fire samlinger i 2018.

3.7 Pilegrimsarbeidet

Stadig flere kommer til Nidaros som pilegrimer. Statistikken fra Nidaros pilegrimsgård viser en økning i antall pilegrimer, langvandrere (pilegrimer som går over flere døgn) og antall Olavsbrev (som gis til de som har gått mer enn 10 mil inn til Nidaros).

	Pilegrimer til Nidaros	Langvandrere	Olavsbrev
2015	2139	1091	797
2016	2329	1123	1045
2017	2670	1172	1040
2018	3017	1326	1170

Pilegrimspresten har i 2018 lagt vekt på å gjøre pilegrimsmotivet og pilegrimsbyen Trondheim kjent gjennom byvandring i pilegrimsperspektiv. Det har vært vandring for studiegrupper, for kirkelige medarbeidere, som åpne hverdagsvandring og ved jubileumsmarkeringer. I Nidarosdomen er det holdt pilegrimsgudstjeneste hver dag kl 18 i pilegrimssesongen (medio juni – medio september) for å tilrettelegge for pilegrimens møte med det hellige og Den hellige.

I september 2018 arrangerte pilegrimsprest sammen med Areopagos en åpen vandring fra Rennebu til Nidaros. Vandringen var forbundet med et heling-seminar med bruk av Iona-felleskapets liturgi for heling i Nidarosdomens Johannes- kapell og med foredrag/samtaler i Erkebisppegården. I november arrangerte bispedømmet en pilegrimsreise til Jordan, Palestina og Israel, som en del av samarbeidet vårt med Den evangelisk-lutherske kirke i Jordan og det hellige land (ELCJHL). 14 deltagere var med på den vellykkede pilegrimsreisen.

3.8 Kultur og kommunikasjon

Både kultur- og kommunikasjonsarbeidet er viktig for å formidle bispedømmets budskap og agenda, og nå vidt og bredt. Nidaros sin helt spesielle kultur og historie er en betydelig ressurs for Den norske kirkes arbeid og posisjon.

Som en del av **kultursatsingen**, har bispedømmet i 2018 etablert fagdager for kantorer og kirkemusikere i Nidaros, og det er gjennomført møter med både kirkemusikere og kirkemusikkstudenter om kirkemusikkens betydning og om vigsling av kantorer.

Samarbeidet med Olavsfestdagene (I dag: Olavsfest) er videreført og –utviklet i 2018, først og fremst gjennom «Kirke 2018», men også gjennom bidrag til «Vestfrontmøtet» og Den norske kirkes representasjon i festivalens styre. Olavsfestdagene har en tydelig og aktiv ambisjon om å skape refleksjon i skjæringspunktet kirke, tro og kultur – dette er et viktig mulighetsrom for oss som kirke.

Kultur- og konsertarrangement i Nidaros:

	Konsserter				Andre kulturaktiviteter			
	I regi av menigheten		I regi av andre		I regi av menigheten		I regi av andre	
	Antall	Delt.	Antall	Delt.	Antall	Delt.	Antall	Delt.
2017	688	80749	517	94325	219	15914	61	4325
2018	586	79991	419	76675	192	16026	75	9439

	Antall arr. 2017	Antall arr. 2018	Prosent endring	Antall deltakere 2017	Antall deltakere 2018	Prosent endring
Nidaros	1485	1272	-14 %	195127	182131	-7 %
DNK	13953	13604	-3 %	1856727	1793049	-3 %

Kommunikasjonsarbeidet i bispedømmet har i 2018 spent fra internett og sosiale medier (1804 følgere på Facebook, det er en økning på 23% fra 2017) til kurs og seminarer, medieovervåking, medierådgivning og internkommunikasjon.

I et mediasamfunn som blir mer personorientert (både i spalter og sosiale medier), blir bisperollen stadig viktigere. I 2018 har vi derfor videreført biskopens egen facebook-side, og kommunikasjonsrådgiver jobber tett sammen med biskopen i ulike formidlingssaker.

«Kirke på nett» er en uttalt satsing for Den norske kirke. Hos Nidaros bispedømme har dette i 2018 bestått i å være tilgjengelig på sosiale medier og å drive en utstrakt reportasjevirksomhet på egen nettside. Det har så langt vært naturlig at f.eks nettprester og forbønnsider har et nasjonalt utgangspunkt.

3.9 Rekruttere og beholde

Det er krevende å rekruttere til flere ulike kirkelige stillinger som organister, kantorer, diakoner, kateketer, menighetspedagoger og prester.

Når det gjelder prestesstillinger i Nidaros, har det vært betydelig færre søkere, selv om antallet utlyste stillinger har gått opp.

Vi er nødt til å tenke nytt. For Nidaros bispedømme sin del handler det om et mer fremoverlent arbeid i forhold til videregående skoler, folkehøgskoler og teologiske utdanningsinstitusjoner, tydeligere og oppdatert formidling og tilstedeværelse på sosiale medier og et mer strategisk rekrutteringsarbeid opp mot hver enkelt utlysning. Rekrutteringsutfordring handler også om at alle gode prester blir værende, at de trives og finner tjenesten meningsfull. For å ivareta våre ansatte er vi blant annet opptatt av å bli enda bedre på kurs- og etterutdanning og å tilby veiledning i utstrakt grad. Vi forvalter velferdsmidler bevisst, og i 2018 bevilget vi mer til stabsutvikling enn tidligere år. Det ble også besluttet å sette ned et partssammensatt utvalg som skal drøfte «Livsfasepolitikk» - for å peke på tiltak som kan ivareta ansatte i ulike livsfaser.

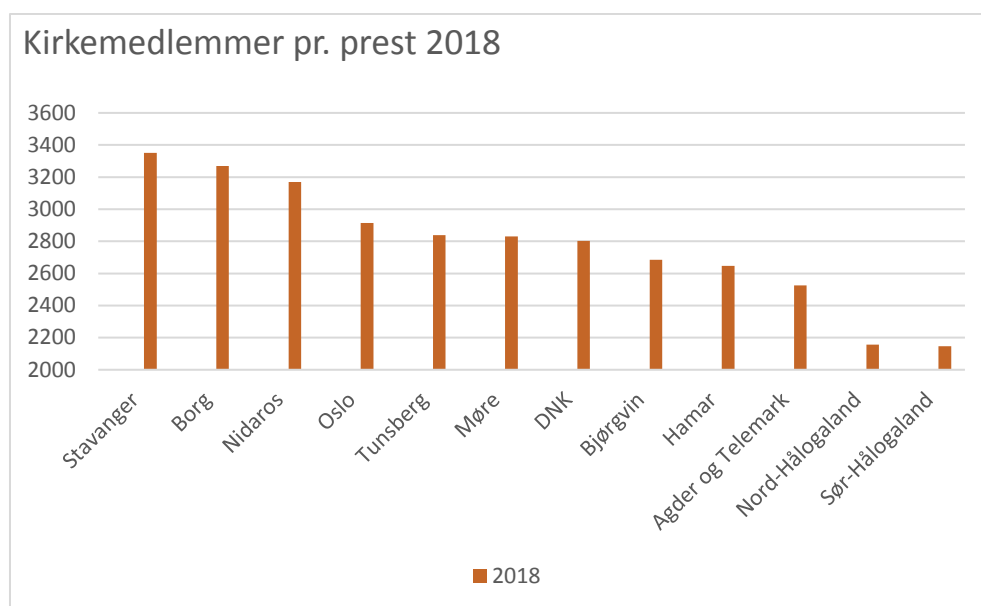
I samtale med teologi-studenter vet vi at tilbud om sommerjobb er rekrutterende, men vi registrerer dessverre for Nidaros at mange av «våre» «sommerjobb-prestevikarer» søker fast prestestilling på øst- og sørlandet.

Nidaros biskop har i 2018 samarbeidet aktivt med Nord Universitet med tanke på å få etablert et kirkefaglig studium ved universitetets campus på Levanger. Dette kan være innrettet som et heltids studium eller et etter- og videreutdanningstilbud.

Utlysninger, søknader og tilsetninger:

	Utlyste stillinger	Antall søkere	Søknader pr. stilling	Stillinger lyst ut flere ganger	Antall tilsetninger
2017	16	50	3,1	1	11
2018	23	35	1,5	5	14

På nasjonalt nivå ligger Nidaros blant de tre som har høyest antall kirkemedlemmer per faste presteårsverk. I 2018 er tallet for kirkemedlemmer 3169. Det er bare Borg og Stavanger som har minimalt flere. Det nasjonale tallet ligger på 2803. Nidaros har 366 kirkemedlemmer, ca. 13% over det nasjonale snittet.

Ved å sammenligne oss med nabobispedømmer med lignede geografi, kommer vi enda skjevere ut. Borg og Stavanger har vesentlig kortere reiseavstander i sitt bispedømme og er tettere befolket og er derfor ikke så relevant. Sør Hålogaland er en del større enn oss geografisk, men likevel mer naturlig å sammenligne seg med i forhold til avstander og reisetid. De har 2146 medlemmer som gir 1023 færre pr presteårsverk enn det vi har. Forholdet mellom Nidaros og Sør Hålogaland viser at vi har 32% flere kirkemedlemmer per faste presteårsverk.

I dagens situasjon er det altså svært krevende å få besatt ledige prestestillinger, spesielt i distriktene, men også i sentrale strøk. Som følge av at et presteårsverk har så mange medlemmer å betjene kan det skape en sårbar situasjon når en stilling blir stående vakant. Visjonen om å være en landsdekkende folkekirke, der vi skal være tilstede i alle lokalsamfunn blir da utfordret. Dette er en

del av årsstatistikken som vi mener er relevant å se på i forhold til drøfting av fordelingsnøkkelen mellom bispedømmene.

3.10 Biskopens virksomhet

For biskop Herborg Finnset har 2018 vært preget av overgangen fra oppstart og introduksjon til mer normal virksomhet. Biskopen har deltatt ved kirkejubileer, vigslet kirkelige medarbeidere og gjennomført tre visitaser. Dette er begivenheter som bekrefter kirken i lokalsamfunnet.

På biskopens visitaser har det vært et mål å bidra til refleksjon om å «være kirke på vårt sted». «*Det er kjerka mi!*» ropte en fireåring i Stadsbygd kirke under en gudstjeneste i biskopens visitas på Indre Fosen. Dette står igjen som en av mange tilbakemeldinger eierskap og (ofte lavmælt) begeistring for lokalkirka.

I biskopens visitasplanlegging legges det til at en visitas omfatter flere sokn enn før. Dette faller sammen med at det i mange områder arbeides med strukturprosesser når kommuner og sokn slås sammen. Her ønsker biskopen at visitasene skal støtte vilje og evne til omstilling og bidra til gode samtaler og prosesser.

I 2018 har biskopen hatt fokus på kirkens rolle i det offentlige rom. Dette har vært tema på etterutdanningskurs for kirkelige medarbeidere, ved biskopens nyttårsmottakelse, i biskopens bidrag under Olsokdagene på Stiklestad og ikke minst ved å delta i dialog på mange arenaer. Biskopen har med god oppslutning invitert fagpersoner og samfunnsaktører til samtale på Litteraturhuset i Trondheim. Dette er en arbeidsform som biskopen ønsker å videreføre og inspirere andre til å ta i bruk. En dialogisk kirke er en interessant og relevant kirke.

I Nidaros er pilegrimsengasjementet en rød tråd i biskopens virksomhet. I 2018 deltok biskopen under åpningen av Kystpilegrimsleia. I forbindelse med Olsok prioriteres ulike vandringer, og i visitasene vektlegges pilegrimstemaer og -aspekter. Pilegrimsengasjementet er et godt verktøy for å fremme en åndelighet med forankring både i kropp og natur, en spiritualitet som kan nære engasjement for mangfold, klima og bærekraft sammen med respekt for ulikhet både i kultur og tro.

Å være kirke i det offentlige rom, er også å ta i bruk den posisjon og «talerstol» som biskopen har i samfunnet. I Nidaros handler det både om å være proaktiv (Ha en tydelig tilstedeværelse på sosiale medier. Bidra med utspill, kronikker og pressemeldinger. Publisere nettsaker og –videoer. Være strategisk og i forkant på håndtering av mediasaker) og å være reaktiv (være tilgjengelig for media og svare på alle spørsmål fra offentligheten (også de ubehagelige)).

4. Styring og kontroll

4.1 HMS og arbeidsmiljø

Det er utarbeidet et omfattende HMS-planverk i Kirkerådet som er tilgjengelig på intranett for alle ansatte. I løpet av året er dette løpende erstattet av nytt felles planverk for Dnk.

Hovedtrekkene i planverket er:

- HMS-perm med en rekke dokumenter
- IA- oppfølging som inkluderer sykemeldingsoppfølging
- Oppfølging ved særskilte belastninger i tjenesten
- Rutiner for konflikthåndtering
- Rutiner ved mobbing og trakassering
- Avviksmeldingskjema

- Beredskapsplan ved mistanke om seksuelle overgrep
- Handlingsplan mot overgrep
- HMS-samarbeidsplan mellom fellesråd og prestetjenesten

Annethvert år har vi HMS-runde med omfattende spørreundersøkelse. Vernetjenesten legger frem samlede resultater for RAMU, prostemøtet og bispedømmerrådet.

4.1.1 Sykefravær

Sykefraværet har gått noe ned siste år. Samlet sykefravær alle tilsatte var i 2018 4,4 % (5,6% i 2017), derav menn 3,3% og kvinner 6,1%. For presteskaper er tallene totalt 4,7%, derav 3,4% for menn og 7,0% for kvinner.

Det er stort fokus på å følge opp sykemeldte. I tallene ligger det både noen lange sykefravær knyttet opp mot alvorlig sykdom og noen sykefravær relatert til arbeidsmiljøet. De siste blir fulgt opp av ledere og rapportert til vernetjeneste og RAMU.

4.1.2 Arbeidsmiljøundersøkelse

Høsten 2018 ble det på initiativ fra Trondheim Kirkelig fellesråd gjennomført en arbeidsmiljøundersøkelse for alle kirkelig ansatte i Trondheim kommune. Fellesrådet dekket utgiftene, mens forberedelse, gjennomføring og oppfølging har vært et samarbeid mellom begge arbeidsgiverne. Målet har vært å få et tydelig bilde på situasjonen i de ulike stabene som grunnlag for videre utvikling og eventuelle omorganiseringer. Undersøkelsen ga også et bilde av de ulike faggruppene uavhengig av stabstilhørighet.

4.1.3 Boligordning for prester

Det blir stadig færre prester som bor i «gammel boligordning» Dog har nedgangen flatet ut.

Pr. 1.1.2019 bor 27 prester i prestebolig. 21 av dem er på gammel ordning, disse er fordelt på 13 Ovf-boliger og 8 kommunale. 6 prester leier bolig på ny ordning, hvorav 3 i kultur-minne-boliger.

Ovf kjøpte bolig til en nytilsatt prest (på Fosen) sommeren 2018. Ovf er en god og viktig samarbeidsaktør for å finne mulig bolig i distriktene, vel å merke om det er langt nok fra by eller større tettsted.

4.1.4 Samfunnsikkerhet og beredskap

Plan ved ulykker og katastrofer i Nidaros bispedømme finnes på bispedømmets nettsider og intranett. Kunnskap om planverket og god informasjonsflyt er avgjørende i en krisesituasjon

I 2018 ble Nord og sør Trøndelag politidistrikt slått sammen til ett politidistrikt (Trøndelag politidistrikt) På samme tid sluttet også de som var LRS-prester. Det ble derfor oppnevnt to nye som har hatt møte med beredskapsansvarlig i Trøndelag politidistrikt. Det utarbeides oppdaterte beredskapsplaner og det forsøkes å holde en jevnlig kontakt. At kirken ikke lenger er en del av de som politimesteren skal kalle inn når det oppstår en LRS-situasjon, men bare har en rådgivende funksjon, gjør det ekstra viktig å ha en uformell og god relasjon til politiet.

I Nidaros har vi syv beredskapsområder. Seks av syv følger prostigrensene. Unntaket er Trondheim kommune. Trondheim kommune består av flere prostier men er ett beredskapsområde. Dette lar seg gjennomføre på grunn av små avstander. Erfaringene så langt er gode med disse strukturene.

4.2 Likestilling

Ved utgangen av 2018 var kvinneandelen i presteskaper på 40% og samme andel i gruppen ledere; biskoper og proster. 40% av søkerne til prestestillinger i 2018 var kvinner. 43% av de som ble tilsatt

var kvinner. 51% av de ansatte i administrasjonen var kvinner, men ingen av dem var i lederstillinger ved utgangen av året. Her ser vi et forbedrings-potensiale.

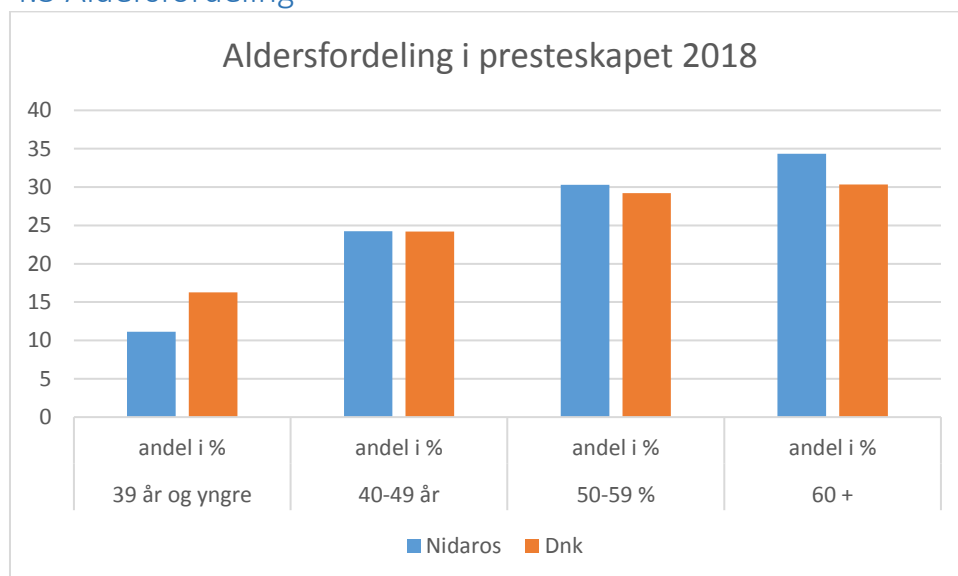
4.3 Ekstratjenester (gudstjeneste, gravferd, vigsel)

Nidaros har leid inn både ordinerte og uordinerte/leke til gjennomføring av nærmere 50 gudstjenester som enkelttjenester, ihht «vikaravtalen»/særavtale gjeldende fra 01.01.2018. Dette kommer i tillegg til vikarer, sommervikarer, stiftspraksis og andre som har hatt en tidsbegrenset arbeidsavtale i 2018. Alternativet til å leie de nevnte vikarene, er messefall, noe man selvsagt ønsker å unngå. På den annen side blir ikke rekrutteringsutfordringene synliggjort ved ikke å lyse messefall. Dersom mye av det pulsende menighetslivet hadde blitt avlyst, ville prestemangelen bli tydelig.

4.4 Pensjonister (lønn, årsverk)

Vi er glad for at vi har tilgang til mange spreke pensjonister. I perioder ønsker vi oss enda flere, særlig til å gjøre prestetjeneste ute i distriktene. De fleste er bosatt i Trondheim eller rundt de større byene, -fire-fem pensjonerte prester som har vært engasjert i Nidaros i 2018, er bosatt lengre sør i landet. Totalt timeantall med pensjonistlønn er konvertert til 4,75 årsverk, som igjen fordeler seg på 30 personer, hvorav 23 ordinerte prester.

4.5 Aldersfordeling

Dette er bekymringsfullt for Nidaros ved at vi har få yngre prester i forhold til snittet i Dnk, mens vi har et relativt høyt tall for eldre prester.

4.6 Antall vigslinger

Vi gleder oss over/med alle sju som ble vigslet til ulike tjenester i Nidaros i 2018. De to prestene som er vigslet i 2018 er begge vokst opp i Nidaros. Den ene har fått stilling her i Nidaros, mens den andre er ordinert til stilling på Østlandet. Dette sier også noe om rekrutteringsutfordringen vi står i.

4.7 Antall frivillige medarbeidere

Vi registrerer med glede en oppgang i Nidaros på 16-17% totalt antall frivillige.

4.8 Vurdering av mislighetsrisiko

Nidaros bispedømme har gjennom rettssubjektets felles regelverk, rutiner, verktøy og ordninger et godt system for å unngå muligheter for økonomisk mislighold. Det er i økonomisystemene innarbeidet interne rutiner og kontroller, hvor alle transaksjoner skjer elektronisk med godkjenning

av minimum to ulike personer. Det gjennomføres årlig revisjon både av intern og ekstern revisor på rettssubjektet, så her ligger det også en god kontroll for å avdekke misligheter i seg selv og for å peke på risikoer for misligheter.

Det kan likevel identifiseres et par områder hvor risikoen kanskje er større enn ønskelig:

Internrevisjonen høsten 2018 så på tilskuddsforvaltningen, og påpekte en ulik praksis på, og til dels for dårlig, kontroll av at tilskuddene som utbetales (hovedsakelig) til menigheter/fellesråd går til det formålet som tilskuddet gis til. Fellesrådenes regnskaper blir også revidert, og bør således være ok, men det er ikke gjennomført praksis at tilskuddsrapportene fra fellesrådene er underskrevet av revisor. Det vil også være et problem at det tar tid før bispedømmerrådet blir underrettet fra revisor/fellesråd hvis fellesrådet ikke får sine regnskapet godkjent. Det kan derfor utbetales mye i tilskudd til et fellesråd som ikke har sine regnskaper godkjent fordi bispedømmerrådet får melding om slike forhold for sent. Det jobbes med nye felles rutiner for å sikre dette feltet i størst mulig grad, med standard rapporteringskrav til tilskuddsmottakerne, så det skal være på plass i løpet av 2019.

Et annet felt som peker seg ut er reiser. Rutinene tilsier at ansatte skal ha tillatelse fra leder for å bestille/foreta reise, og i etterkant blir reiseregningene behørig kontrollert. Men det kan være mangelfull kontroll på om den ansatte faktisk har brukt reisen til et formål som er tjenlig for arbeidsgiver. Vi anser sannsynligheten for at slike misligheter faktisk finner sted som veldig små.

Bonuspoeng som er opptjent i arbeidssammenheng skal ikke brukes privat. Det er gitt tydelige retningslinjer i rettssubjektet for hvordan man skal håndtere denne typen ytelser, men dette vil likevel være et felt som det er vanskelig å kontrollere fullt ut.

5 Vurdering av fremtidsutsikter

Årsrapporten gir et bredt og nyansert bilde av Nidaros bispedømme og kirkens posisjon i Trøndelag. Utviklingstrekkene ser ut til å være de samme som i Den norske kirke for øvrig. De er også gjenkjennbare både i Norden og den vestlige verden. Vi ser en tilbakegang for de historiske kirkesamfunn og særskilt de store nasjonale folkekirkene. Samtidig ser vi at Den norske kirke i Nidaros fremdeles samler mange til gudstjenester og kirkelige handlinger og har en tydelig posisjon med gode og nære relasjoner til både offentlige organer og private institusjoner. Kirken er til stede og oppleves som en relevant og konstruktiv aktør. Kirken anerkjennes for sitt samfunnsoppdrag og er med å skape gode og inkluderende lokalsamfunn med rom for kulturelt og trosmessig mangfold.

Menighetene som trosfellesskap kan se ut til å endre noe karakter. Tradisjonelle gudstjenester, oppbyggelige møter, bibelgrupper og misjonsforeninger er på retur. Konserter, kulturkvelder, samtaler og dialogmøter er mer populært. Samtalen om grunnleggende verdier og felles utfordringer ser ut til å vekke nysgjerrighet og interesse. Kirken fremstår som en interessant arena, samtalepartner og en av flere premissleverandører.

5.1 Oppslutning

Over lang tid har vi sett endringer som handler om lavere andel av befolkningen som er medlemmer, om færre som blir døpt i forhold til fødte og om færre som går på gudstjeneste. Vi ser også en tendens i at en større andel av befolkningen velger gravferd utenom Dnk, og da særlig som «personlig seremoni». Denne tendensen er foreløpig bare tydelig i Trondheim, men byen omfatter nesten 50% av befolkningen i bispedømmet. Andel kirkelige vigslar har i flere år vært lav (under 40%) og ser ut til å falle ytterligere.

Det er lite sannsynlig at Nidaros bispedømme har mulighet til å endre disse lange utviklingstrekkene ved særskilte tiltak. Sekularisering, ungdomskultur, demografiske endringer, religionenes plass, kulturelle påvirkninger, sosiologiske og økonomiske endringer, teknologi og miljø er faktorer som påvirker oppslutningen om kirken og menighetene i større grad enn ulike tiltak som iverksettes. Vi må derfor regne med at oppslutningen vil fortsette å falle noe i årene fremover.

Om det ikke er mulig å endre grunnleggende utviklingstrekk i samfunnet, vil det alltid være viktig at kirken hele tiden legger til rette for god kommunikasjon, imøtekommende vennlighet, kvalitet i alle ledd og fokus på det som er vesentlig. Dette er uttrykt gjennom bispedømmets strategi +1 hvor «vennlig - viktig – modig – dyktig» er sentrale arbeidsverdier.

5.2 Utvikling

Bak tallene om oppslutning, kan det se ut som om det skjer endringer i menighetenes virksomhet, i måten fellesskapene fungerer på, i hva som oppleves relevant og viktig, hva som folk ønsker å delta i, hva det er attraktivt å invitere venner med på eller ta med hele familien til. Vi registrerer at det er stor interesse og oppslutning om gode tros- og verdisamtaler i det offentlige rom, i og utenfor kirkerommet. Dette er arrangementer som ofte ikke registreres i kirkelig statistikk.

Flere menigheter melder om stor interesse for samtalekvelder, kulturkvelder, kulturruker og lignende. Flere steder fylles kirkene av mennesker som en ellers ser sjelden på gudstjenester. Kulturkveldene i Byåsen kirke kan ha opp mot 500 deltakere og aldersgruppen 30-60 er godt representert.

Nidaros biskop og bispedømmeråd er delaktig i tilsvarende arrangementer som Olavsfestdagene i Trondheim og Olsokdagene på Stiklestad og på flere arrangementer på Litteraturhuset i Trondheim. Også her ser vi stor interesse rundt samtalen og dialogen om verdispørsmål.

Et annet utviklingstrekk er etableringen av «forsamlinger» tilknyttet organisasjoner/bedehus. På tross av tilbakegang i mange mindre bedehusmiljøer, skjer det en vitalisering og vekst på de litt større byer og tettsteder. Forsamlingene er organisert som egen virksomhet, men deltakerne står fortsatt som medlem i Dnk. Vi ser at disse forsamlingene flere steder har økende oppslutning, ikke minst blant unge voksne og barnefamilier. Det kan se ut som om denne type forsamlinger rekrutterer bedre enn hva den lokale menighet gjør.

Hvordan skal denne utviklingen møtes? Skal vi søke større samarbeid og anerkjenne dem som en del av den lokale kirkes legitime mangfoldige uttrykk? Fyller disse forsamlingene et behov for mer dybde og for tettere fellesskap enn lokalmenigheten kan gi?

5.3 Rekruttering

Nidaros bispedømme har utfordringer med hensyn til rekruttering på flere områder. Det handler om å få søkere til ulike kirkelige stillinger som organist/kantor, kateket, diakon, prest m.fl..

Rekrutteringsutfordringen er også merkbar for å få folk til å påta seg tillitsverv og andre frivillige oppgaver i menighetene.

Rekruttering må være en hovedsak for kirken fremover. Her må alle gode krefter på alle nivå i kirken være med å ta ansvar for å bedre rekrutteringen. For bispedømmerådet er det en særlig utfordring å rekruttere til prestetjeneste for å sikre tilstrekkelig geistlig betjening i alle lokalsamfunn. Flere ulike tiltak bør vurderes:

- Arbeide systematisk med å få ungdom til å søke kirkelig utdanning, herunder ha fokus på gruppen ungdomsledere i menighetene.
- Tilrettelegge for alternativ utdanningsvei, særlig for godt voksne/second career.
- Vurdere en begrenset ordinasjon/fullmakt.

- Mer aktiv bruk av virkemidler som lønn og annen tilrettelegging for den enkelte.

5.4 Økonomi

Statens forpliktelse til å understøtte Den norske kirke er knyttet til kirkens karakter av å være folkekirke. Det statlige tilskudd på dagens nivå kan endres hvis medlemstallet svikter fremover. Det er også en politisk usikkerhet knyttet til hva Stortinget vurderer som et rimelig nivå på bevilgninger til tros- og livssynssamfunn.

På en slik bakgrunn er det viktig at Dnk prioriterer å være tilstede i alle lokalsamfunn, og på den måten viser evne og vilje til å være en folkekirke. Kirken har også et ansvar i å forvalte offentlige midler slik at de i størst mulig grad går til virksomhet i menighetene og at merkantile og administrative oppgaver utføres mest mulig kostnadseffektivt. Dette innebærer en forpliktelse på å organisere kirken mest mulig hensiktsmessig i tiden fremover.

Det er stor usikkerhet knyttet til Den norske kirkes pensjonsforpliktelser fremover. Dette er forpliktelser som i stor grad er påløpt gjennom statlig ansvar og kontroll. Det er derfor rimelig at Staten også tar ansvar for pensjonsforpliktelsene i årene som kommer.

Den norske kirke er landets største eier og forvalter av bevaringsverdige bygg. Kirkene er en umistelig del av vår felles kulturarv som det er en nasjonal forpliktelse å ivareta. Det er gledelig at det nå settes i gang et prosjekt med å kartlegge og sette i stand middelalderkirkene i stein. Nidaros har 19 slike, og for mange kommuner er det krevende å ha ansvaret for disse kulturskattene. Forsvarlig drift og vedlikehold av byggene vil ikke være mulig å opprettholde uten at offentlige myndigheter tar på seg et tydelig finansieringsansvar. Vi forventer at Storting og regjeringer tar dette ansvar på alvor.

Det vil være naturlig at Dnk fremover gir økt oppmerksomhet på å øke egenfinansieringen gjennom systematisk å arbeide for å styrke innsamling, givertjeneste og liknende inntektsformer. I Nidaros ser vi et tydelig potensiale her, statistikken viser at givertjenesten er beskjeden i vårt bispedømme.

Gaver til menigheten med skattefritak	2015	2016	2017	2018
Nidaros	Ca. 1,2 mill	c.a 990 000	Ca. 1,5 mill	Ca. 1,1 mill
Totalt i DNK	Ca. 69,9 mill	Ca. 76 mill	Ca. 75,8 mill	Ca. 75,9 mill

(Til sammenligning ga de to bispedømmene som skiller seg positivt ut i statistikken, Stavanger og Agder, hhv 24,3 mill og 20,9 mill i 2018)

6. Årsregnskap

6.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2018

Nidaros bispedømmeråd er et folkevalgt organ som velges etter regler fastsatt av Kirkemøtet. Hovedoppgaven for bispedømmerådet er regulert i kirkeloven § 23.

Bispedømmerådets ansvars- og myndighetsområde følger forøvrig av andre bestemmelser i kirkeloven og gravferdsloven, eller ved delegasjon av myndighet fra departementet og Kirkemøtet. Viktige oppgaver er av forvaltningsmessig karakter knyttet til prestedtjenesten og forvaltningen av tilskudd.

Det har blitt gjort en stor innsats fra både prester og administrativt ansatte for å gjennomføre lovpålagte oppgaver og realisere de mål og strategier som Kirkemøtet og bispedømmerådet har

vedtatt. På tross av utfordringer med rekruttering til prestestillinger har det vært forsvarlig geistlig betjening i alle sokn.

Ved utgangen av 2018 var det 132,3 årsverk ved Nidaros bispedømmeråd, fordelt på 115,5 prestestillinger, 14,1 i administrasjonen og 2,7 andre.

Vurdering av vesentlige forhold

I 2018 hadde bispedømmerådet en samlet tildeling på kr 163 235 000. Regnskapet viser et netto forbruk på kr 159 437 000. Dette gir et samlet mindreforbruk på kr 3 798 000, som tilsvarer 2,3% av samlet tildeling. Fra 2017 hadde bispedømmerådet med seg et samlet mindreforbruk på kr 2 489 000.

Selv om regnskapet viser noe avvik på både inntekter, tilskudd og drift er mindreforbruk i all hovedsak lønnsrelatert. Refusjoner fra NAV for syke- og fødselspenger utgjør alene en merinntekt i forhold til budsjett på kr 3 333 000, og kan forklare hele mindreforbruket alene. Dette tallet viser at det har vært mange og lange sykmeldinger i 2018. Det sier samtidig mye om rekrutteringsutfordringen bispedømmet står i; det er ikke lett å skaffe vikarer. Når vi er i en situasjon både med mange vakanser og stort sykefravær, er det veldig krevende å skulle styre mot budsjettbalanse. Mindre prestetjeneste og større belastninger i administrative stillinger er en naturlig konsekvens av dette.

I og med at lønnsandelen av driftsutgiftene er på hele 89,3%, har bispedømmet begynt å ta ned noen stillinger. Lønnsandelen er noe mindre enn i 2017, men likevel fortsatt så høy at det gir begrensede muligheter til å imøtekomme behovet for vikarer, styrke personaltiltak, og skape gode rammebetingelser for utøvelse av prostenes lederskap. Det er også krevende kommunikasjonsmessig å ta ned prestestillinger samtidig med at man ikke har nok søkere og vikarer og dermed går med stort mindreforbruk.

Trondheim, 8. mars 2019

Agnes Sofie Gjeset
Leder, Nidaros bispedømmeråd

Steinar Skomedal
Stiftsdirektør

6.2 Budsjettgruppe 1A

Samlet tildeling i 2018 i kategori 1A (ordinær drift) til Nidaros bispedømme var på kr 118 558 000. Regnskapet viser et netto forbruk på kr 115 451 000. Dette gir et mindreforbruk på kr 3 107 000, som tilsvarer 2,6% av tildelingen. Fra 2017 hadde bispedømmerådets ordinære drift med seg et mindreforbruk på kr 1 968 000, så det reelle mindreforbruket for drift i 2018 kan dermed sies å være kr 1 139 000.

1A - Driftsregnskapet	2018		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
Inntekter (kontoklasse 3)	-1 619	-753	866
Tilskudd til eksterne (kontoklasse 4)	346	120	-226
Lønn (kontoklasse 5)	103 128	105 559	2 431
Drift (kontoklasse 6, 7, 8)	13 596	13 632	36
Sum budsjettgruppe 1A	115 451	118 558	3 107

6.3 Budsjettgruppe 1B og andre tilskudd

Tilskuddene økte med 2,8% fra 2017 til 2018, med unntak av Ovf-midlene som var på samme nivå som tidligere. Tilskuddene til diakoni, undervisning og kirkemusikk, samt Nidaros domkirke, er utbetalt i tråd med tildelingen. Mindreforbruket på kr 717 000 på trosopplæring skyldes til dels overført mindreforbruk fra 2017 på kr 465 000, men først og fremst store mindreforbruk blant menighetene på tildelte midler i 2017. Normalt fanger vi opp og videreforder disse restmidlene, men realiteten er at enkelte menigheter (fellesråd) ikke får avsluttet regnskapene før sommeren. Når vi først får vite om restmidler på høsten, blir det vanskelig å styre bruken av disse restmidlene på en fornuftig og ikke alt for arbeidskrevende måte. Vi velger derfor å overføre dem til neste kalenderår og heller la dem være en del av restmidlene menighetene kan søke om da.

1B, 2, 3 m.fl. - Tilskudd *	2018		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
1B Trosopplæring	29 480	30 197	717
1B Diakoni/Undervisning/Kirkemusikk m.m.	10 618	10 618	-
1B Domkirke (Oslo og Nidaros)	3 083	3 083	-
Gruppe 2 (kun KR)			-
Gruppe 3 (kun KR)			-
Annet (inkl Ovf utbet til eksterne)	805	779	-26
Sum budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl.	43 986	44 677	691

6.4 Særskilt om Ovf-tilskuddet

Tilskudd fra Opplysningsvesenets fond (Ovf) blir fordelt ut fra søknader fra menigheter og organisasjoner. Det innhentes rapportering på hvordan midlene er benyttet, og det søkes i stor grad å tildele midler til igangsetting av nye tiltak.

Fra 2017 hadde bispedømmerådet med seg et mindreforbruk på kr 56 000, som er fordelt ut i 2018. Merforbruket av Ovf-midler på kr 26 000 i 2018 skyldes utbetaling av interne restmidler fra tidligere år.

For 2018 er midlene fordelt slik:

Spesifikasjon av Ovf-midlene:	2018		
	Regnskap	Budsjett	Avvik
OVF			
Administrasjon	-		-
Diakoni	142		-142
Barn og unge	178		-178
Gudstjenesteliv	81		-81
Kirkemusikk og kultur	180		-180
Samisk kirkeliv	20		-20
Andre fellestiltak (inkl SMM)	204		-204
Internasjonale og økumeniske organisasjoner	-		-
Ovf total (for rapportering til Ovf)	805	-	-805

6.5 Risikovurdering økonomi

Nidaros bispedømme mottar sine midler fra Kirkerådet ut fra et tildelingsbrev som beskriver mål samt regelverk og retningslinjer som gjelder for hele rettssubjektet Den norske kirke, herunder «Kirkemøtets budsjettreglement» og «Økonomireglement for rettssubjektet Den norske kirke fra 01.01.2017». Det er inngått en avtale om kjøp av økonomitjenester fra firmaet Tet AS, som bistår med håndtering av inn- og utgående faktura, regnskapsføring, lønnskjøring, kontroll, rapportering, logging og annen oppfølging. Dette medfører at bispedømmets ansatte ikke selv alene kan utbetale eller bokføre beløp i virksomheten. Det er i økonomisystemene innarbeidet interne rutiner og kontroller hvor alle transaksjoner skjer elektronisk med godkjenning av minimum to ulike personer.

Det gjøres fortløpende vurderinger i forhold til bruken av tildelte midler opp mot vedtatt budsjett, og det framlegges løpende økonomirapporter til behandling i bispedømmerådets møter. De vesentligste risikoer på økonomiområdet knytter seg til mulighet for manglende måloppnåelse på bakgrunn av de tildelinger/ressurser som stilles til disposisjon og til tilgangen på presteressurser (søkere, tilgjengelige vikarer).

6.6 Sluttord

Det er bekymringsfullt at bispedømmerådet ikke fullt ut er i stand til å bruke tildelte midler til prestatjeneste. Dette skyldes en vanskelig rekrutterings- og vikarsituasjon. Det er enkelte menigheter som derfor ikke har fått tilfredsstillende prestedekning, selv om de grunnleggende tjenester blir levert. Bispedømmerådet har stort fokus på rekruttering til prestestillinger fremover.

Det har vært mye oppmerksomhet og arbeid vedrørende effektivisering av de merkantile tjenester i hele Dnk og i Nidaros bispedømme i 2018. Det er viktig at denne prosessen fullføres slik at de midler som stilles til rådighet for kirken, i størst mulig grad går til kjerneoppgavene. Det er gledelig å registrere at det har vært stor oppslutning rundt de grep som er tatt i denne forbindelse – også blant de ansatte i administrasjonen.